

Libellen van vennen

Algemene soorten

tangpantserjuffer
gewone pantserjuffer
azuurwaterjuffer
vuurjuffer
watersnuffel
bruine glazenmaker
grote keizerlibel
smaragdlibel
noordse witsnuitlibel
viervlek
gewone oeverlibel
zwarte heidelibel
bruinrode heidelibel
steenrode heidelibel

Schaarse en zeldzame soorten

zwerfende pantserjuffer
tengere pantserjuffer
bruine winterjuffer
speerwaterjuffer
maanwaterjuffer
koraaljuffer
venglazenmaker
noordse glazenmaker
oostelijke witsnuitlibel
venwitsnuitlibel
zwerfende heidelibel

smaragdlibel

Nederland is een rijk libellenland. Maar liefst 71 van de 95 libellensoorten van Noordwest-Europa zijn binnen onze landgrenzen waargenomen. Sommige soorten zijn algemeen en kunnen bij veel verschillende watertypen gevonden worden. Andere soorten zijn juist kritisch en komen alleen voor in een specifieke biotoop. Als deze soorten duurzaam voorkomen in een natuurgebied dan is dat een duidelijk signaal dat het goed gaat met het beheer van dat gebied. Libellen hebben dus een indicatorwaarde: ze zijn een kroon op het werk van natuurbeheerders en waterbeheerders!

De Vlinderstichting

De Vlinderstichting zet zich in voor het behoud en herstel van vlinders en libellen. Dit doet zij door inventarisaties en onderzoek, maar ook door beleidsbeïnvloeding, advisering en educatie. De medewerkers hebben de steun van 1.750 vrijwilligers en ruim 5.000 donateurs.

Met dank aan:

De Vlinderstichting
Mennonietenweg 10
Postbus 506
6700 AM Wageningen
0317 467346
info@vlinderstichting.nl
www.vlinderstichting.nl

watersnuffel

venwitsnuitlibel

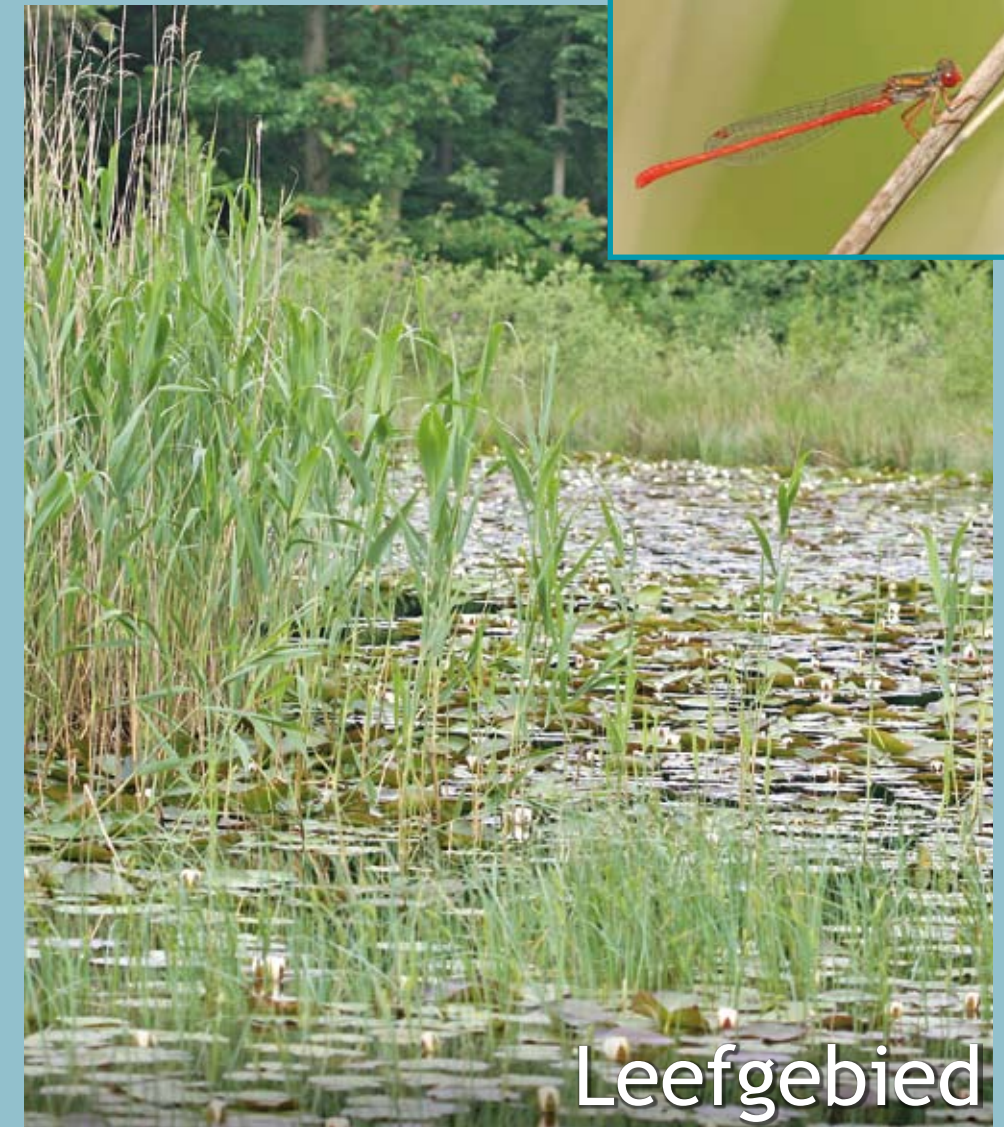

bruine winterjuffer

zwerfende heidelibel

Vennen

Leefgebied van libellen

Vennen als leefgebied voor libellen

Vennen zijn kleine tot vrij grote waterlichamen die min of meer op een natuurlijke manier zijn ontstaan. De meeste vennen bevinden zich op de zandgronden in oostelijk en centraal Nederland en hebben een voedselarm en (zwak) zuur karakter. Vaak is een bijzondere vegetatie aanwezig van drijvende planten, uit het water stekende planten of veenmossen.

Vennen zijn een belangrijk leefgebied voor libellen. Zowel sterk gespecialiseerde soorten als algemene soorten komen bij vennen voor. Voorbeelden van specialisten zijn de tengere pantserjuffer, bruine winterjuffer, speerwaterjuffer, maanwaterjuffer, ven-glazenmaker, oostelijke witsnuitlibel en venwitsnuitlibel. Algemene soorten die veel bij vennen voorkomen zijn gewone pantserjuffer, azuurwaterjuffer, watersnuffel, grote keizerlibel, smaragdlibel, viervlek, zwarte heidelibel en noordse witsnuitlibel.

Vennen zijn het meest soortenrijk als ze onder invloed staan van grondwater, waardoor ze niet te snel verzuren. Ook een stabiele waterstand is voor sommige soorten belangrijk, zoals voor de speerwaterjuffer en de venwitsnuitlibel. Andere soorten profiteren juist van droge omstandigheden in de zomer, zoals pantserjuffers en heidelibellen. Sterk verzuurde vennen hebben een arme vegetatie en weinig libellensoorten, die echter wel zeer talrijk kunnen zijn. Vooral het 'zure viertal' is in dit opzicht bekend: gewone pantserjuffer, watersnuffel, viervlek en zwarte heidelibel.

dichtgegroeid ven

verdroging

verzuring

zwarte heidelibel

speerwaterjuffer

Beheer

Verzuring en vermessing zijn milieuproblemen die de laatste jaren gelukkig afnemen. In veel vennen heeft zich echter wel in de loop der jaren een dikke sliblaag opgehoopt, die zorgt voor een slechte waterkwaliteit en een arme vegetatie. Door de sliblaag van de bodem te verwijderen kan er weer een gunstige ontwikkeling op gang komen. Maar pas op: bij vennen met zeldzame libellen moet dit voorzichtig en gefaseerd gebeuren, zodat de resterende populatie niet onbedoeld een genadeklap krijgt.

Verdroging bestrijden is vaak moeilijk en vraagt een regionale aanpak. Toch kunnen ook lokale maatregelen helpen. Door op strategische locaties naaldbos te kappen kan meer regenwater in de bodem infiltreren en als grondwater het ven bereiken. Naaldbomen verdampen namelijk zeer veel regenwater. Ook kan het helpen om sloten en greppels in de omgeving te dempen, of om door middel van stuwtjes de grondwaterstand te verhogen.

Het is voor libellen gunstig om venoevers open en zonnig te houden. Opschot van bomen dicht langs de waterkant kan het best eens in de paar jaar worden verwijderd.

tengere pantserjuffer

viervlek

maanwaterjuffer

Bedreigingen

In het verleden zijn veel vennen sterk verzuurd, verdroogd of te voedselrijk geworden. Verschillende soorten zijn daarvoor achteruitgegaan of zelfs geheel verdwenen. Inmiddels gaat het beter met de Nederlandse vennen en hun libellen. Dat geldt bijvoorbeeld voor de tengere pantserjuffer en de bruine winterjuffer. Maar de speerwaterjuffer en de oostelijke witsnuitlibel zijn nog sterk bedreigd. Vooral verdroging is nog steeds een actueel probleem.

Mantingerveld